

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

06 / 30

Nijmegen binnenstad

Een wederopbouwgebied
van nationaal belang

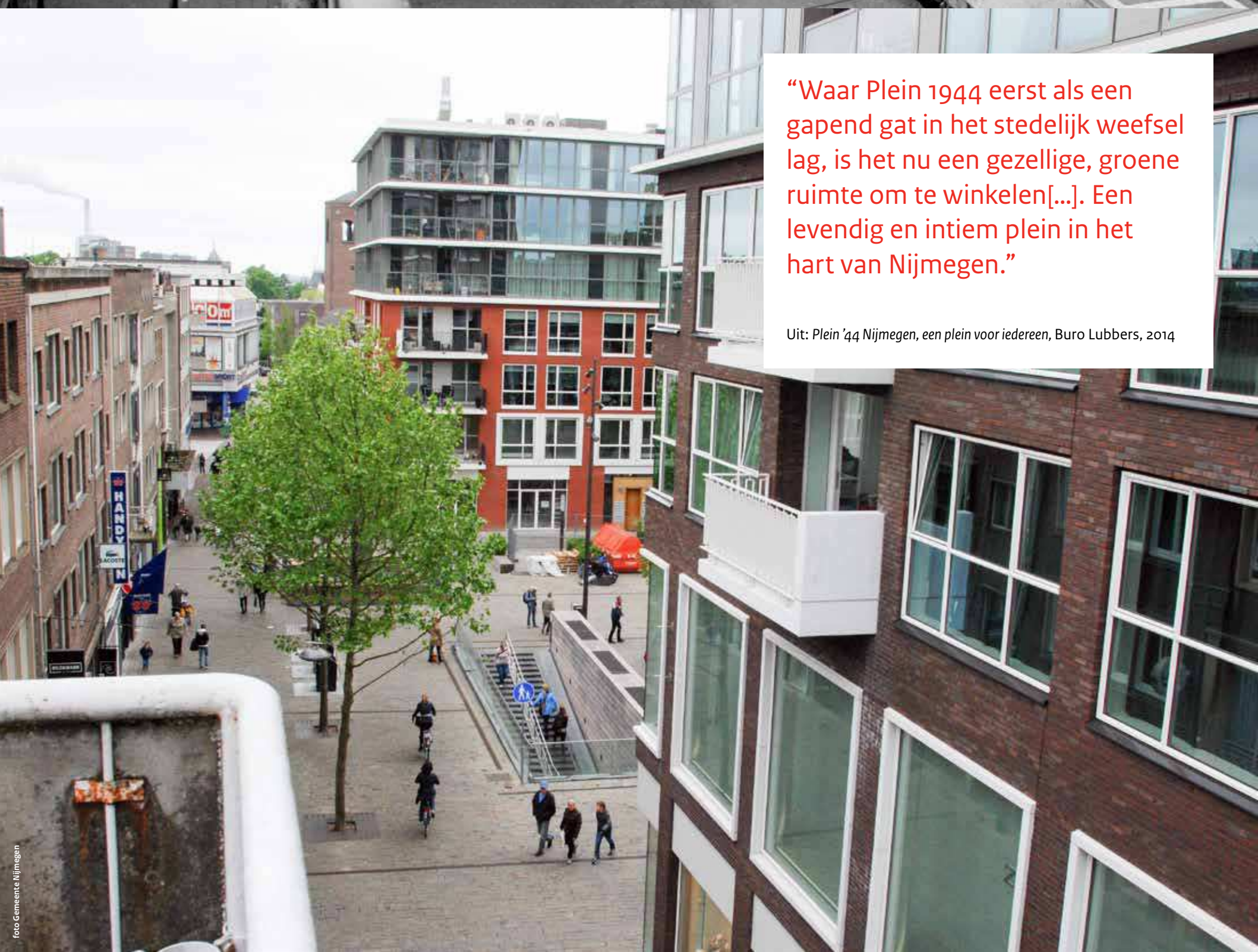

“Een nieuw element is het Centrumplein [...] met bestemming tot centrum van gezelligheid. Er is plaats voor café's en restaurants en voor een flatgebouw met winkelgalerij.”

W.J. Gerritsen. Uit: Tijdschrift Bouw 1949

foto Regionaal Archief Nijmegen

“Waar Plein 1944 eerst als een gapend gat in het stedelijk weefsel lag, is het nu een gezellige, groene ruimte om te winkelen[...]. Een levendig en intiem plein in het hart van Nijmegen.”

Uit: Plein '44 Nijmegen, een plein voor iedereen, Buro Lubbers, 2014

foto Gemeente Nijmegen

Nijmegen binnenstad

Nijmegen was één van de zwaarst getroffen Nederlandse steden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Op 22 februari 1944 veegde een geleghheidsbombardement van uit Duitsland terugkerende Amerikaanse bommenwerpers de binnenstad en de stationsomgeving vrijwel geheel van de kaart, waarbij veel burgerslachtoffers vielen. Bij het bevrijdingsoffensief in september van hetzelfde jaar werden het oostelijk deel van het centrum en de omgeving van de Waalbrug en de Batavierenweg zwaar getroffen.

Hoewel de gemeente direct na het bombardement een eerste opdracht gaf voor een wederopbouwplan, vergde het heel wat overleg voordat er in 1946 een definitief plan lag. Het werd een compromis waarin de behoefte aan modernisering werd gecombineerd met een globaal behoud van de historische identiteit van het stadscentrum.

Compromisplan

De gemeente stelde in 1945 W.J. Gerritsen als supervisor aan. Hij moest de stedenbouwkundige opzet van het wederopbouwplan en de architectuur met elkaar in overeenstemming brengen. Hij streefde bij de afzonderlijke wederopbouwplanden naar evenwicht in maat en schaal en daarbinnen naar maximale variëteit in compositie, kleur en materiaal. De bouwstijl is een mix geworden van traditioneel en modern. Bij de herbouw van de binnenstad hechtte de gemeente veel belang aan een goede bereikbaarheid met de auto. De verkeersruimte werd vergroot en bestaande straten verbreed. In totaal nam het grondoppervlak voor straten en pleinen met twintig procent toe. De woonfunctie werd teruggedrongen, net als het aandeel bedrijven dat niet gebonden is aan het centrum, zoals industrie. Nieuwe elementen waren het centrale Plein 1944 en de expeditiehoven voor de bevoorrading van winkels. Van de vier binnenstadskerken zijn er bij de wederopbouw twee herbouwd. De middeleeuwse Stevenskerk werd gerestaureerd.

Plein 1944

Vanaf eind jaren zeventig werd de auto juist geweerd uit het centrum. De wederopbouwstraten en pleinen werden daarna als te breed en te groot ervaren. Dit gold vooral voor Plein 1944. Uiteindelijk ontwierp architect Sjoerd Soeters een nieuw plan, dat in 2014 is opgeleverd. Hij verkleinde de openbare ruimte door een nieuw bouwblok toe te voegen, dat het busstation scheidt van de rest van het plein, dat daardoor aan intimiteit won. De bestaande architectuur werd gerestaureerd, terwijl voor de nieuwe gebouwen inspiratie werd gezocht bij de omliggende wederopbouwarchitectuur. Hierdoor heeft Plein 1944 ondanks de ingrijpende transformatie zijn wederopbouw karakter behouden.

1 Bioscopen bij nacht, Plein 1944, 1955

2 Herbouwde centrumkerk
H. Petrus Canisius, 2012

3 Titus Brandsmakapel,
mozaïek door J. van Eijk

4 Burchtstraat winkelpanden, 1953

5 Stadhuis Burchtstraat, 1951

6 Broerstraat, 2012

7 Groentemarkt op Plein 1944, 1955

Colofon

Tekst Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en Gemeente Nijmegen /

Ontwerp en-publique.nl / Kaarten Must / Foto cover Regionaal Archief Nijmegen

